

CLASS XI-A SYLLABUS

SARDAR PATEL VIDYALAYA
ENGLISH SYLLABUS CLASS 11 (2020-21)

Term I

20th April-23rd May

Letter to the English teacher

The Portrait of a Lady

The Photograph

Summer of the beautiful white horse

The laburnum top

Notice

Reading Comprehension

July

The Address

Discovering Tut

Poster

Notemaking

Voice of the Rain

We're not afraid to die

Article writing

August

All business letters

Ranga's marriage

Albert Einstein at school

Landscape of the soul

Notemaking

1-10th September

Writing skills – revision

Grammar Practice

Literature revision

TERM II

9th -31st October

Childhood

The Browning version

Comprehension

Practice 1-21st

November

Birth

Mother's

day

Speech/Debate

Grammar

Practice

22nd November-23rd

December Note making

practice

Silk Road

Ailing

planet

24th December - 24th

January Writing skills-

Revision Reading

comprehension

Notemaking

Literature revision

25th January - 6th February

Grammar revision

Notemaking

Writing skills – revision

CLASS XI HOME SCIENCE

SYLLABUS (2020-21)

SEMESTER II	CHAPTERS
October	Unit : Concerns and Needs in Diverse Contexts Chap: Nutrition, Health and Hygiene Chap: Work, Worker and Workplace
November	Chap: Resources Availability and Management Unit: Childhood Chap: Survival Growth and Development Practical
December	Chap: Nutrition, Health and Wellbeing Chap: Our Apparel Practical
January'21	Unit: Adulthood Chap: Health and Wellness Chap: Financial Management and Planning
February '21	Revision

Allocation of Marks

Theory: 80

Practical: 20 including file work

CLASS XI
TERM II
ECONOMICS SYLLABUS (2020-21)

Months	Topics
October to November	Microeconomics • Production Function • Cost • Revenue & Market forms
December	Statistics • Measures of Central Tendency- mean, median, mode • Measures of Dispersion- Standard Deviation
January	Microeconomics • Supply • Price Determination and Simple Applications Statistics • Correlation
February	Statistics • Index Numbers Revision

Allocation of marks- 100 marks (80+20)

- i. **Final term paper** – 80 marks
- ii. **Project** – 20 marks

FINE ARTS(PAINTING)

THEORY:

(October-November)

UNIT-2: Buddhist, Jain and Hindu Art (3rd century B.C. to 8th century A.D.)

I. General Introduction to Art during Mauryan, Shunga, Kushana (Gandhara and Mathurastyles) and Gupta period:

II. Study and appreciation of following Sculptures:

III . Introduction to Ajanta LocationPeriod, No of caves, Chaitya and Vihara, paintings and sculptures, subject matter and technique etc.

(December-January-February)

UNIT-3: Temple Sculpture, Bronzes and artistic aspects of Indo-Islamic

Architecture.

A. Artistic aspects of Indian Temple sculpture (6th Century A.D. to 13th Century A.D.)

1. Introduction to Temple Sculpture (6th Century A.D. to 13th Century A.D.)

2. Study and appreciation of Temple-Sculptures.

B . Bronzes :

1. Introduction to Indian Bronzes.

2. Method of casting (solid and hollow)

3. Study and appreciation of South Indian Bronze.

C. Artistic aspects of the indo-Islamic architecture

1. Introduction

2. Study and appreciation of architecture.

PRACTICAL:

(October-November)

I. Nature and Object study

II. Portrait

III. Traditional and Tribal painting

(December-January)

I. Painting Composition

II. Perspective Drawing

III. Collage making

(February)

I. Painting Composition

II. Figurative Drawing

III. Object based exercise

Allocation of Marks: 100(50 +30+20)

I. Practical(50)(25+25)

A. Nature and Object Study(25)

B. Painting Composition(25)

II. Theory(30)

III. Portfolio Assessment (20)

हिंदी पाठ्यक्रम द्वितीय सत्र

कक्षा - ग्यारहवीं

क्रम	विषय	1-21 नवंबर	23 नवंबर -23 दिसंबर	24 दिसंबर -24 जनवरी	25जनवरी -6 फरवरी

अंतरा भाग-1

गद्य-खंड

1.	सुधा अरोड़ा (पाठ 5) ज्योतिबा पुफले	❖			पुनरावृत्ति
2.	ओमप्रकाश वाल्मीकि(पाठ 6) खानाबदोश		❖		पुनरावृत्ति
3.	रांगेय राघव (पाठ 4) गृंगे			❖	पुनरावृत्ति

काव्य-खंड

4.	महादेवी वर्मा (पाठ 15) जाग तुझको दूर जाना	❖			पुनरावृत्ति
5.	महादेवी वर्मा (पाठ 15) सब आँखों वेफ आँसू उजले	❖	❖		पुनरावृत्ति
6.	नागार्जुन (पाठ 17) बादल को धिरते देखा है			❖	पुनरावृत्ति
7.	धूमिल (पाठ 19) घर में वापसी			❖	पुनरावृत्ति

॥ रचनात्मक लेखन और व्याकरण

1.	निबंध लेखन	❖			पुनरावृत्ति
2.	पत्र लेखन औपचारिक-अनौपचारिक		❖		पुनरावृत्ति
3.	संवाद लेखन			❖	पुनरावृत्ति
4.	कहानी लेखन			❖	पुनरावृत्ति
5.	अपठित काव्यांश		❖		पुनरावृत्ति
6.	अपठित गद्यांश	❖			पुनरावृत्ति

अंतराल भाग 1

1.	अंडे के छिलके - मोहन राकेश	❖			पुनरावृत्ति
2.	हुसैन की कहानी अपनी ज़बानी		❖		पुनरावृत्ति
3.	आवारा मसीहा			❖	पुनरावृत्ति

Syllabus for all subjects(11 A.)

October to February

HISTORY:

October to November

unit 7 - Debates within Christianity,

The Aspirations of Women,

Was there a European

'Renaissance'?

Unit 9 - Industrial Revolution

December:

Unit 10 - Displacing Indigenous people

Unit 11 - Paths to modernisation

(Japan)

January:

**Unit 11-. (Contd) The path to
modernisation- China**

Date of submission of Project- 1 st

FEBRUARY

ALLOCATION OF MARKS: Final term paper

THEORY: 80

PROJECT:20(CREDITS WILL BE AWARDED FOR SUBMISSION ON TIME)

Please note: units taught in both semesters will be tested in the final paper

SARDAR PATEL VIDYALAYA

Maths Syllabus/2020-21/Term-2

SECOND TERMINAL SYLLABUS OF MATHS FOR CLASS 11	
OCTOBER	Chapter 11 {continued} Parabola and Ellipse
NOVEMBER	Chapter 11 {continued} Hyperbola Chapter 9 SEQUENCE AND SERIES Arithmetic Progression Geometric progression Chapter 4 PRINCIPAL OF MATHEMATICAL INDUCTION Series questions Factor questions Inequality questions
DECEMBER	Chapter 7 PERMUTATION AND COMBINATION Fundamental principle of Counting Arrangements become Permutations Selections become Combinations Chapter 16 PROBABILITY Probability of different events Sample space for complex experiments Chapter 15 STATISTICS Central tendencies and deviations around them
JANUARY	Chapter 2 RELATIONS AND FUNCTIONS Cartesian product Relations- Domain, Range and Co- Domain Functions – standard and application Chapter 13 LIMITS AND DERIVATIVES Limits using factorisation, rationalisation, formulae Derivatives- product, quotient and Chain Rule
FEBRUARY	Revision

**Political Theory
Development
Indian Constitution at Work
Executive
Legislature
Judiciary**

Students have a project in Political Science to be submitted by the first week of January 2021

SYLLABUS – PSYCHOLOGY

CLASS XI

OCTOBER

Chapter 5: Sensory, attention and Perceptual processes

NOVEMBER

Chapter 5: (continued)

Chapter 6: Learning

DECEMBER

Chapter 6: (continued)

Introduction to Practical, Commencement of Experimental file

JANUARY

Chapter 7: Human Memory

Introduction to three Psychological tests: SCAT, SCQ, MPI; how to write psychological test reports

FEBRUARY

Submission of practical file; theory revision

THEORY: 70

PRACTICAL: 30

SEM 2 PHYSICAL EDUCATION SYLLABUS 2020

MONTH	TOPIC/ UNIT
OCTOBER	Test, measurement and Evaluation
NOVEMBER	Fundamental of anatomy Physiology and Kinesiology in sports
DECEMBER.	Psychology and sports
JANUARY	Training and doping In sports
FEBRUARY	Revision

CLASS XI SYLLABUS PLANNING TERM II SOCIOLOGY (2020-21)

TIME PERIOD	CHAPTERS TO COVERED	NAME OF THE CHAPTERS/TOPICS
October & November	Chapter 3 (book 2) Research File to be initiated	Social Change & Order in Urban & Rural Areas
December	Chapter 5 (book 2) File Discussions	Indian Sociologist
January	Chapter 4 (book 2) File Discussions	Western Social Thinkers
February	Revision & Writing practice File Discussions	Entire Final exam syllabus

CLASS XI-B SYLLABUS

SARDAR PATEL VIDYALAYA
ENGLISH SYLLABUS
CLASS 11 (2020-21)

Term I

20th April-23rd May
Letter to the English teacher
The Portrait of a Lady
The Photograph
Summer of the beautiful white horse
The laburnum top
Notice
Reading Comprehension

July

The Address
Discovering Tut
Poster
Notemaking
Voice of the Rain
We're not afraid to die
Article writing

August

All business letters
Ranga's marriage
Albert Einstein at school
Landscape of the soul
Notemaking

1-10th September

Writing skills – revision
Grammar Practice
Literature revision

TERM II

9th -31st October

Childhood

The Browning version

Comprehension Practice

1-21st November

Birth

Mother's day

Speech/Debate

Grammar Practice

22nd November-23rd December

Note making practice

Silk Road

Ailing planet

24th December - 24th January

Writing skills- Revision

Reading comprehension

Notemaking

Literature revision

25th January - 6th February

Grammar revision

Notemaking

Writing skills – revision

Syllabus Planner XI (Physics)

Month	Chapter	Topics
October	System of Particles and Rotational Motion	Centre of mass of a two-particle system, momentum conservation and centre of mass motion. Centre of mass of a rigid body; centre of mass of a uniform rod. Moment of a force, torque, angular momentum, laws of conservation of angular momentum and its applications. Equilibrium of rigid bodies, rigid body rotation and equations of rotational motion, comparison of linear and rotational motions. Moment of inertia, radius of gyration. Values of moments of inertia, for simple geometrical objects (no derivation). Statement of parallel and perpendicular axes theorems and their applications.
November	Gravitation	The universal law of gravitation. Acceleration due to gravity and its variation with altitude and depth. Gravitational potential energy and gravitational potential. Escape velocity. Orbital velocity of a satellite. Geo-stationary satellites.
December	Mechanical Properties of Matter	Elastic behaviour. Stress-strain relationship. Hooke's law, Young's modulus, bulk modulus, shear modulus of rigidity, Poisson's ratio; elastic energy. Pressure due to a fluid column; Pascal's law and its applications (hydraulic lift and hydraulic brakes). Effect of gravity on fluid pressure. Viscosity, Stokes' law, terminal velocity, streamline and turbulent flow, critical velocity. Bernoulli's theorem and its applications. Surface energy and surface tension, angle of contact, excess of pressure across a curved surface, application of surface tension ideas to drops, bubbles and capillary rise.

		Heat, temperature, thermal expansion; thermal expansion of solids, liquids and gases, anomalous expansion of water; specific heat capacity; C_p, C_v - calorimetry; change of state - latent heat capacity. Heat transfer-conduction, convection and radiation, thermal conductivity, Qualitative ideas of Blackbody radiation, Wein's displacement Law, Stefan's law, Green house effect.

Syllabus for class 11 biology for second term, year 2020-2021

October-	Chap 8:	Cell - the unit of life
November-	Chapter 9-	Biomolecules
December-	Chapter 10-	Cell cycle and cell division
	Chapter 2-	Biological classification
January-	Chapter -3-	plant kingdom
	Chapter 4-	animal kingdom
February –	Chapter 5-	inflorescence and flowers
	Chapter 7-	animal tissues.

Chapters 1, 6, 11, 12 and 16 deleted

CHEMISTRY SYLLABUS FOR CLASS XI-B/D 2020-21

MONTH

OCTOBER: **UNIT-12** Organic Chemistry-Some Basic Principles and Techniques

NOVEMBER: **UNIT-13** Hydrocarbons
 UNIT-10 s-Block Elements

DECEMBER: **UNIT-11** p-Block Elements
 UNIT-9 Hydrogen

JANUARY: **UNIT-7** Thermodynamics
 UNIT-8 Equilibrium

FEBRUARY: **UNIT-8** continued
 Revision

Final Exam Syllabus: Unit 1 to Unit 13

Sardar Patel Vidyalaya
Syllabus Bifurcation
Computer Science - Class 11
2020-21

S. No	Month	Chapter	Topic
2nd Semester Monthly Plan			
1	October	Lists	Definition, Creation, Traversal of 1D lists, List methods
2	November	Lists Tuples	Definition, Creation, Traversal of 2D lists Definition, Creation, Traversal, Tuple methods
3	December	Dictionaries Exception Handling	Definition, Creation, Traversal, Dictionary basics, Dictionary methods Errors and Exceptions
4	January	Society, Law and Ethics	Cyber safety Appropriate usage of social networks Safely accessing web sites Safely communicating data Intellectual property rights Privacy Laws Technology and society
5	February	Revision	Full Syllabus

CLASS XI
TERM II
ECONOMICS SYLLABUS (2020-21)

Months	Topics
October to November	Microeconomics • Production Function • Cost • Revenue & Market forms
December	Statistics • Measures of Central Tendency- mean, median, mode • Measures of Dispersion- Standard Deviation
January	Microeconomics • Supply • Price Determination and Simple Applications Statistics • Correlation
February	Statistics • Index Numbers Revision

Allocation of marks- 100 marks (80+20)

- i. **Final term paper** – 80 marks
- ii. **Project** – 20 marks

SARDAR PATEL VIDYALAYA

Maths Syllabus/2020-21/Term-2

SECOND TERMINAL SYLLABUS OF MATHS FOR CLASS 11	
OCTOBER	Chapter 11 {continued} Parabola and Ellipse
NOVEMBER	Chapter 11 {continued} Hyperbola Chapter 9 SEQUENCE AND SERIES Arithmetic Progression Geometric progression Chapter 4 PRINCIPAL OF MATHEMATICAL INDUCTION Series questions Factor questions Inequality questions
DECEMBER	Chapter 7 PERMUTATION AND COMBINATION Fundamental principle of Counting Arrangements become Permutations Selections become Combinations Chapter 16 PROBABILITY Probability of different events Sample space for complex experiments Chapter 15 STATISTICS Central tendencies and deviations around them
JANUARY	Chapter 2 RELATIONS AND FUNCTIONS Cartesian product Relations- Domain, Range and Co- Domain Functions – standard and application Chapter 13 LIMITS AND DERIVATIVES Limits using factorisation, rationalisation, formulae Derivatives- product, quotient and Chain Rule
FEBRUARY	Revision

**Political Theory
Development
Indian Constitution at Work
Executive
Legislature
Judiciary**

Students have a project in Political Science to be submitted by the first week of January 2021

SYLLABUS – PSYCHOLOGY

CLASS XI

OCTOBER

Chapter 5: Sensory, attention and Perceptual processes

NOVEMBER

Chapter 5: (continued)

Chapter 6: Learning

DECEMBER

Chapter 6: (continued)

Introduction to Practical, Commencement of Experimental file

JANUARY

Chapter 7: Human Memory

Introduction to three Psychological tests: SCAT, SCQ, MPI; how to write psychological test reports

FEBRUARY

Submission of practical file; theory revision

THEORY: 70

PRACTICAL: 30

संस्कृतम् (ऐच्छिकम्) (कोड सं. 022)

एकादशी XI

पाठ्यक्रमः परीक्षानिर्देशाश्च (2020-21)

भाष्यते व्यवहारादिषु प्रयुज्यते इति भाषा, मानवः स्वमनसि विद्यमानान् विचारान् भावनाः अनुभूतिं च अर्थयुक्तैः ध्वनिभिः लिखितसङ्केतैः च अभिव्यक्तयति सा भाषा। भाषा अभिप्रायप्रकटनस्य साधनम्। वस्तुतः लोके द्वयोः मनुष्ययोः मध्ये परस्परम् अवबोधनाय, भावग्रहणाय, भावविनिमयाय च भाषया विना न अन्यत् स्पष्टतमं सरलतमं च साधनं विद्यते। लोके बहव्यः भाषाः सन्ति यासु संस्कृतभाषा अतिप्राचीनतमा समृद्धा च अस्ति। संस्कृतभाषायाम् एव सन्ति ऋब्यजुस्सामार्थर्वाः चत्वारः वेदाः, शिक्षा, व्याकरणं, निरुक्तं, ज्योतिषं, छन्दः कल्पः चेति षड्ङगानि, चतुर्दशविद्याः, विज्ञानम्, आयुर्वेदः, योगशास्त्रादयः ग्रन्थाः। अतः संस्कृतं केवलं भाषा न अपितु किञ्चन जीवनदर्शनम् इति। इयं विद्या (भाषा) भारतीयानां प्रतिष्ठात्मिका कामधेनुः समस्तज्ञानप्रदात्री, एक्यप्रदात्री, धर्मार्थकाममोक्षप्रदात्री च अस्ति। सृष्टेः आदितः अद्यावधिः यत् शिक्षणं ज्ञानविज्ञानं च अस्ति तत् सर्व अस्यां भाषायामेव सन्निहितम् अस्ति। अतिसूक्ष्मभावनां प्रकटयितुं स्पष्टीकर्तुं संस्कृतं विना नैव अन्यत्र विद्यते सामर्थ्यम्। भारतीयं सर्वस्वं विश्वस्य समग्रं तत्त्वं च अस्यां भाषायाम् अस्ति।

संस्कृतभाषावैज्ञानिकत्त्वम् – ऐतिहासिक-वर्णनात्मक-तुलनात्मकाध्ययन-द्वारा भाषायाः प्रकृतेः विकासोत्पत्तेः संरचनायाः अध्ययनपूर्वकं सर्वेषां विषयाणां सैद्धान्तिकं निर्णयं भाषाविज्ञानं कथयते। भाषाविज्ञान-नामकशास्त्रे शब्दानाम् उत्पत्तिः, वाक्यानां संरचना इत्यादीनां विषयाणां विचारः क्रियते। संस्कृतवैदिकवाङ्मये बहूनि रूपाणि प्राप्यन्ते येषां प्रयोगः सम्प्रति भाषायां न दृश्यते। एतस्यां लौकिक-वैदिकयोः अध्ययनं भाषाविज्ञानं करोति। भाषाविज्ञानस्य सम्बन्धः सर्वेषां मानवानां भाषाभिः सह अस्ति। एवं भाषाविज्ञाने ध्वनेः, ध्वनि-उच्चारणोपयोगिनां स्वरयन्त्रमुखजिह्वादि-अङ्गानां प्रकृति-प्रत्ययादीनां, संज्ञासर्वनाम-क्रिया-विशेषणादीनां नामाख्यात-उपसर्जननिपातानां पदपदार्थविषयकानां विकारमूलककारकाणाम् अन्येषां विविधविषयाणाऽच अध्ययनं क्रियते। संस्कृतभाषा-विषयक-वर्णोत्पत्ति-सिद्धान्तस्य अतीववैज्ञानिकं निरूपणं कृतं वर्तते।

सर्वासां भारतीयभाषाणां संस्कृतभाषा जननी इति कथयते। त्रिवेणीसङ्गमे सरस्वती नदी यथा अन्तर्लीना अस्ति तथैव सर्वासु भारतीयभाषासु संस्कृतभाषा अपि अन्तर्लीना अस्ति इति सर्वे अङ्गीकुर्वन्ति।

विश्वस्य सर्वासु भाषासु संस्कृतभाषा प्राचीनतमा सर्वासां भाषाणां च जननी अस्ति। भारतदेशः बहुभाषी देशोऽस्ति। अस्मिन् देशे अनेकतायाम् एकतावर्धिनी भाषेयं सामाजिकसमरसतायै

जीवनविकासाय च आवश्यकी वर्तते। संस्कृतस्य सांस्कृतिकं महत्त्वं वर्णयन्तः विद्वांसः कथयन्ति “भारतस्य प्रतिष्ठे द्वे संस्कृतं संस्कृतिस्तथा, संस्कृतिमूलं संस्कृतम्, साहित्यं संस्कृतिवाहकञ्च इति।” एषा संस्कृतिः न केवलं भारतस्य अपि तु विश्वस्य मुकुटायमाना अस्ति। उक्तं च

सत्यमहिंसादिगुणैः श्रेष्ठाविश्वबन्धुत्वशिक्षिका।
विश्वशान्तिः सुखधात्री भारतीया हि संस्कृतिः॥

संस्कृते संस्कृतिर्जया संस्कृते सकलाः कलाः।
संस्कृते सकलं जानं संस्कृते किन्न विद्यते॥

एवं संस्कृतभाषा परिनिष्ठिता, दोषरहिता, सरला, गम्भीरा, यथार्था वैज्ञानिकी च अस्ति। सम्प्रति युगेस्मिन् प्रमुखैः उद्देश्यैः संस्कृतभाषा शिक्षणीया अस्ति।

शिक्षणोद्देश्यानि –

- * वसुधैव-कुटुम्बकम् इति भावनाविकासार्थम्
- * भारतीयभाषाणां संरक्षणार्थम्
- * बौद्धिकविकासपुरस्सरम् आध्यात्मिकनैतिकज्ञानार्थम्
- * मानसिकविकासानन्दानुभुतिरसानुभूत्यर्थम्
- * भारतीयसंस्कृतेः संरक्षणं ज्ञानवर्धनञ्च ।
- * आत्मानुशासनसंस्थापनार्थम्
- * भाषाशिक्षणकौशलानि वर्धनाय नैपुण्यप्राप्तिः।
- * परस्परं वार्तालापमाध्यमेन भावविनिमयः।
- * संस्कृतसाहित्यस्य अध्ययनेन ज्ञानानन्दस्य अनुभूतिः।
- * मानवजीवनस्य विकासपूर्वकं कल्याणम्।
- * संस्कृतभाषया छात्राणां सर्वविधविकासः।

शिक्षणप्रविधयः -

- * संस्कृतमाध्यमेन सम्भाषणविधिना शनैः शनैः सम्भविष्यति। गतिवर्धनाय संस्कृताध्यापकानां धैर्येण स्वकीयाध्यापन-कार्यक्रमाणां नियोजनम् । रुचिकरभाषाभ्यासेन भाषिकोपलब्धिः। भाषिकाभ्यासाय वार्तालाप-कथाश्रवण-वादविवाद-संवाद-वर्णनपरकप्रतियोगिताभिः भाषाशिक्षणं कारयितुं शक्यते।
- * विभिन्नप्रामाणिकसंस्थानां कार्यक्रमाः साहित्यसामग्र्यश्च प्रयुज्य उत्तमशिक्षणं कर्तुं शक्यते।
- * संस्कृतभाषया उपलब्ध-दृश्य-श्रव्य-सामग्री-माध्यमेन भाषाभ्यासः।
- * विभिन्नपाठ्यसामग्रीद्वारा शिक्षकः स्वकीयं शिक्षणकार्यं रुचिकरं कर्तुं शक्नोति ।

- * भाषाशिक्षकः छात्रान् स्नेहपूर्वकम् (आत्मीयभावेन) पाठयेत् ।
- * अद्यतनपूर्वकं साहित्यकोश-शब्दकोश-सन्दर्भग्रन्थानां सहायतया छात्राणां तत्परतावर्धनम्।
- * प्राचीनार्वाचीनयोर्मैथ्ये साम्यस्थापनद्वारा नूतनशिक्षणविधिभिश्च संस्कृतशिक्षणम्।

कौशलानि-

- * ज्ञानात्मक-अवबोधनात्मक-अनुप्रयोगात्मक-विश्लेषणात्मक-संश्लेषणात्मक-मूल्याङ्कनात्मक-लक्षिताधिगमनविशेषाः ।
- * श्रवणकौशलम् – भावाधिग्रहणाय ध्वन्यात्मकं भाषायाः प्रथमं कौशलम् इदम्। अस्य साधनानि- गुरुमुखम्, आकाशवाणी, दूरवाणी, परिवारसदस्याः, समाजः, कक्ष्याः, ध्वनिमुद्रणयन्त्रम्, दूरदर्शनम् इत्यादयः।
- * भाषणकौशलम्- भावाभिव्यक्तये ध्वन्यात्मकं भाषायाः इदं द्वितीयं कौशलम्। वाग्-रूपं भावप्रकटनम् एव भाषणम्, परिसरप्रभावेण आधारेण वा भाषणशक्तिः जायते।
- * पठनकौशलम् – भावाधिग्रहणाय लिप्यात्मकं भाषायाः तृतीयं कौशलम् इदम्। (अर्थग्रहणपूर्वकं स्पष्टरूप-वाचनम् इत्यर्थः)
- * लेखनकौशलम्- भावाभिव्यक्तये लिप्यात्मकं भाषायाः चतुर्थं कौशलम् इदम्। (ध्वनिरूपे विद्यमानं भाषांशं लिपिरूपे अवतारणं लेखनम् इति उच्यते)

Sanskrit Elective (Code - 022)
Class-XI (2020-21)

Time : 3 Hrs

No. of Periods : 220
Total Marks : 80

COURSE STRUCTURE

The Question paper will be divided into two Sections

Section – A

Applied Grammar	20 Marks	60 Periods
Literature	20 Marks	50 Periods

Section – B

Reading Comprehension	10 Marks	20 Periods
Writing Skills	10 Marks	30 Periods
Literature	20 Marks	60 Periods

Design of Question Paper

Section - A		
No. of Questions	No. of Marks Per Question	Total No. of Marks
Applied Grammar		
Q. No. I - Sandhih SA 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. II - Shabdaroopani-vibhaktyanusaram Vakyaprayogah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	20 Marks
Q. No. III - Dhaturaopani Vakyaprayogah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. IV - Pratyayah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. V- Avyayaprayogah MCQ 1 of 2	$1 \times 2 = 2$	
Q. No. VI–Upapada-Karaka-Vibhaktiprayogah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. VII–Samasa-Vigrahah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Literature		
Q. No. VIII BhashikaKaryam		

MCQ 1 of 6 Q. No. IX Kathanani Aashritya Prashnanagermanam MCQ 1 of 4 Q. No. X Pathadharitanam Lekhakanam Paricayah MCQ 1 of 4 Q. No. XI Vaidika-Laukik-Sahityasya Pramukha-Kavyanam Parichayah MCQ 1 of 3 Q. No. XII-Natya-Vishayak-Shabdavali-Paricayah MCQ 1 of 3	$1 \times 6 = 6$ $1 \times 4 = 4$ $1 \times 4 = 4$ $1 \times 3 = 3$ $1 \times 3 = 3$	20 Marks
Section - B		
Reading Comprehension		
Q. No. XIII Apathita Gadyanshah VSA 2Q LA 2Q Title 1Q SA 3Q	$1 \times 2 = 2$ $2 \times 2 = 4$ $1 \times 1 = 1$ $1 \times 3 = 3$	10 Marks
Writing Skills		
Q. No. XIV Patra -Lekhanam LA (10 Blanks) Q. No. XV Anuchchhedha-Lekhanam LA (10 Blanks) OR Hindi/English to Sanskrit Translation LA (5 Easy Sentences)	$\frac{1}{2} \times 10 = 5$ $\frac{1}{2} \times 10 = 5$ $1 \times 5 = 5$	10 Marks
Literature		
Q. No. XVI Gadyamshah VSAQ (Ekapadena) LAQ (PoornaVakyena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$ $1 \times 2 = 2$	
Q. No. XVII Padyamshah VSAQ (Ekapadena) LAQ (PoornaVakyena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$ $1 \times 2 = 2$	
Q. No. XIII Natyamshah VSAQ (Ekapadena) LAQ (PoornaVakyena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$ $1 \times 2 = 2$	20 Marks
Q. No. XIX –Shloka-Anvayah LAQ (6 Blanks)	$\frac{1}{2} \times 6 = 3$	
Q. No. XX – Bhavartha-Lekhanam /Charitra-Chitranam LAQ 1		

संस्कृतम् (ऐच्छिकम्) (कोड़ नं. 022)

कक्षा – एकादशी (2020-21)

वार्षिकमूल्याङ्कनाय निर्मिते प्रश्नपत्रे भागद्वयं भविष्यति -

‘अ’ – भागः(बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः)40 अङ्काः

अनुप्रयुक्त – व्याकरणम् 20अङ्काः

पठितावबोधनम् 10अङ्काः

संस्कृतसाहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः 10अङ्काः

‘आ’ – भागः (वर्णनात्मकाःप्रश्नाः) 40 अङ्काः

अपठित – अवबोधनम् 10 अङ्काः

रचनात्मक- कार्यम् 10 अङ्काः

पठित – अवबोधनम् 20अङ्काः

भागानुसारं विषयाः मूल्यभारः च

‘अ’ – भागः(बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः)40 अङ्काः

ख ण्डः	विषयाः	मूल्यभारः
अनुप्रयुक्त – व्याकरणम्		
1.	सन्धिः	3
2.	शब्दरूपाणि – विभक्त्यनुसारं वाक्यप्रयोगः	3
3.	धातुरूपाणि-वाक्यप्रयोगः	3

4.	प्रत्ययाः	3
5.	अव्ययप्रयोगः	2
6.	उपपदकारकविभक्तिप्रयोगाः	3
7.	समास-विग्रहः	3
	पूर्णभारः 20	
पठित – अवबोधनम्		
8.	भाषिककार्याय तत्त्वानि (पाठाधारितानि)	6
9.	कथनानि आश्रित्य प्रश्ननिर्माणम्	4
	पूर्णभारः 10	
संस्कृतसाहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः		
10.	पाठ्यक्रमे प्रदत्तानां प्रमुखलेखकानां परिचयः	4
11.	वैदिक-लौकिक-साहित्यस्यच (प्रमुखकाव्यानाम्) परिचयः।।	3
12.	नाट्यविषयकशब्दावलीपरिचयः	3
	पूर्णभारः 10	
सम्पूर्णभारः 40 अड्काः		

‘आ’ – भागः(वर्णनात्मकाः प्रश्नाः) 40 अड्काः

ख ण्डः	विषयाः	प्रश्नप्रकाराः	मूल्यभारः
अपठित – अवबोधनम्			
13.	एकः गद्यांशः (80-100 शब्दपरिमितः)	अति-लघूत्तरात्मकाः पूर्णवाक्यात्मकाः लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	10
		पूर्णभारः	10
रचनात्मक – कार्यम्			
14.	औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रम् (मञ्जूषायाः सहायतया पूर्ण पत्रं लेखनीयम्)	निबन्धात्मकः	5

15.	अनुच्छेदलेखनम्/ हिन्दी/आङ्गलभाषातः संस्कृतेन अनुवादः	निबन्धात्मकः/पूर्णवाक्यात्मकः	5
		पूर्णभारः	10
पठित – अवबोधनम्			
16.	गद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः	3
17.	पद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः	3
18.	नाट्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः	3
19.	अन्वयः	पूर्णवाक्यात्मकः	3
20.	भावार्थलेखनम्/चरित्रचित्रणम्	पूर्णवाक्यात्मकः	3
21.	सप्रसङ्गव्याख्या	पूर्णवाक्यात्मकः	5
		पूर्णभारः	20
सम्पूर्णभारः 40 अङ्काः			

‘अ’ भागः 40 + ‘आ’ भागः 40 = सम्पूर्णभारः 80 अङ्काः

संस्कृतम् (ऐच्छिकम्) (कोड सं. 022)

पाठ्यक्रमः परीक्षानिर्देशाश्च (2020-21)

अवधि: – होरात्रयम्

कक्षा – XI प्रश्नपत्रम्

पूर्णाङ्काः

80+20

वार्षिक मूल्याङ्कनम्

अस्मिन् प्रश्नपत्रे भागद्वयं भविष्यति ।

अङ्काः

भागः “अ”

(बहुविकल्पात्मकः)

40

भागः “आ”

(वर्णनात्मकः)

40

भागः “इ” आन्तरिकमूल्याङ्कनम्

20

अ-भागः

(बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः)

अनुप्रयुक्तव्याकरणम् (20अङ्काः)	1. सन्धिः –सन्धिविच्छेदःसन्धिकरणंच। 3 स्वरसन्धिः – गुणः, वृद्धिः, यण्, अयादि। व्यञ्जनसन्धिः – श्चुत्वम्, णत्वविधानम्, आगमः, मोऽनुस्वारः, परस्वर्णः। विसर्गसन्धिः – सत्वम्, उत्वम्, रुत्वम्, लोपः। 2. शब्दरूपाणि – वाक्येषु विभक्ति-प्रयोगः 13 अजन्ता: – सर्व, पूर्व, द्वितीय, सखि, दातृ, नृ, स्वसृ, अक्षि । हलन्ता: – पथिन्, मरुत्, तादृश, दिश्, धनिन्, पञ्चन्, अष्टन्, नवन्, दशन्। 3. धातुरूपाणि – लट्, लृट्, लोट्, लङ्, विधिलिङ्गतिपञ्चलकारेषु प्रयोगः 3 परस्मैपदिनः – गम्, नम्, अस्, हस्, श्रु, नश्, आप्, शक्, इष्, प्रच्छ्, कृ, जा, भक्ष्, चिन्त्, नृत्, कथ्। आत्मनेपदिनः – लभ्, सेव्, याच्। उभयपदिनः – नी, पच्। 4. प्रत्ययाः – पाठ्यांशेषु अधोलिखितप्रत्यययुक्तानिपदानिअधिकृत्यप्रश्नाः। 3 (अ) कृदन्ता: – क्त, क्तवत्, शत्, शानच्, ल्यप्, यत्, तव्यत्, अनीयर्, कितन्, अच्। (आ) तद्विता: – णिनि, त्व, मयट्, इष्ठन्। (इ) स्त्रीप्रत्ययाः – टाप्, डीप्। 5. अव्ययप्रयोगाः- 2 पुनः, उच्चैः, शनैः, अधः, ऋते, युगपत्, अद्, य, श्वः, ह्यः, सायम्, चिरम्, इषत्, तूष्णीम्, सहसा, मिथ्या, पुरा, प्रायः, नूनम्, भूयः, खलु, किल। पठितांशेषु प्रयुक्तानिअन्यानिअव्ययपदानिच 6. विभक्तिप्रयोगः – पठितपाठ्यांशेषु प्रयुक्त-उपपदकारकविभक्तीः अधिकृत्य प्रश्नाः 3 7. पठितपाठ्यांशेषु सरलसमस्तपदानां विग्रहाः 3
पठित-अवबोधनम् (10अङ्काः)	8. भाषिकार्यम् –(पाठान् अधिकृत्य) 6 (i) विशेषण-विशेष्य/पर्याय/विलोमादिचयनम् (ii) वाक्ये कर्तृक्रिया-पदचयनम्

	(iii) सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः 9. कथनानि आश्रित्य प्रश्ननिर्माणम् । 4
संस्कृत- साहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः (10अड्काः)	10. पाठ्यक्रमेप्रदत्तानां प्रमुखलेखकानांपरिचयः। 4 11. वैदिक-साहित्यस्य, लौकिक-साहित्यस्यच (प्रमुखकाव्यानाम्) परिचयः। 3 12. नाट्यविषयकशब्दावलीपरिचयः – नान्दी, नेपथ्यम्, प्रस्तावना, आत्मगतम् 3 प्रकाशम्, जनान्तिकम्, भरतवाक्यम्, (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन)
योगः = 40 अड्काः	

आ - भागः40 अड्काः

(वर्णनात्मकाःप्रश्नाः)

अपठित – अवबोधनम् (10अड्काः)	1. 80-100 शब्दपरिमितः एकः सरलः अपठितः गद्यांशः । 10 प्रश्नवैविध्यम् i. एकपदेन उत्तरम् (प्रश्नद्वयम्) (2) ii. पूर्णवाक्येन उत्तरम् (प्रश्नद्वयम्) (4) iii. समुचितशीर्षकप्रदानम् (1) iv. भाषा- सम्बद्धकार्यम् – सर्वनामप्रयोगः/संज्ञाप्रयोगः, विशेषण-विशेष्यप्रयोगः, शब्दार्थचयनम्/विलोमादिचयनम्, कर्तृ-क्रिया-पदचयनम् (3)
रचनात्मकं कार्यम् (10अड्काः)	2. औपचारिकम् अनौपचारिकं वापत्रम् (पूर्णपत्रं लेखनीयम्)5 3. सङ्केताधारितम् अनुच्छेदलेखनम् ।5 अथवा हिन्दीभाषयाआड्गलभाषयावालिखितानांवाक्यानांसंस्कृतभाषयाअनुवादः
पठित – अवबोधनम् (20 अड्काः)	4. गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् । 3 प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि । 5. पद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् । 3 प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि । 6. नाट्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् । 3 प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि ।

	7. अन्वयलेखनम् / रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेनअन्वयः।३ 8. भावार्थलेखनम्/ चरित्रचित्रणम्।३ 9. सप्रसङ्गव्याख्या।५
	योगः = 40अड्काः

पुस्तकम् – शाश्वती - प्रथमो भागः (पाठ्यपुस्तकम्)

परीक्षायै निर्धारिताः पाठः

पाठसङ्ख्या	पाठनाम
प्रथमः पाठः	वेदामृतम्
द्वितीयः पाठः	ऋतुचित्रणम्
तृतीयः पाठः	परोपकारायसतांविभूतयः
पञ्चमः पाठः	सौवर्णशकटिका
षष्ठःपाठः	आहारविचारः
अष्टमः पाठः	दयावीरकथा
दशमः पाठः	कन्थामाणिक्यम्
एकादशः पाठः	ईशःकुत्रास्ति
त्रयोदशः पाठः	सत्त्वमाहोरजस्तमः
चतुर्दशः पाठः	नवद्रव्याणि

पुस्तकम् – संस्कृत-साहित्य-परिचय

परीक्षायै निर्धारिताः पाठः

पाठसङ्ख्या	पाठनाम
प्रथम अध्याय	संस्कृतभाषाउद्घवएवंविकासवैदिकसाहित्य
तृतीय अध्याय	रामायण, महाभारत एवं पुराण
चतुर्थ अध्याय	महाकाव्य
पञ्चम अध्याय	ऐतिहासिकमहाकाव्य
षष्ठ अध्याय	काव्यकीअन्यविधाएँ
सप्तम अध्याय	गद्यकाव्यएवंचम्पूकाव्य
नवम अध्याय	नाट्यसाहित्य

द्वादश अध्याय

शास्त्रीयसाहित्य

भाग: “इ” आन्तरिक-मूल्याङ्कनम्‌अङ्काः(20)

1. परियोजनाकार्यम् - 10 अङ्काः

2. गतिविधयः - 10 अङ्काः

उद्देश्यानि –

- ❖ छात्राणांविविध-जीवन-कौशलानांविकासः।
- ❖ छात्राःसमाजस्यविविध-समस्याःजात्वासमाधानेसमर्थाःस्युः।
- ❖ गवेषणात्मक-चिन्तनशक्तेःविकासः।
- ❖ संस्कृत-जगतःसमस्यानांसम्मुखीकरणम्।
- ❖ छात्राणांसृजनात्मकक्षमतायाःविकासः।
- ❖ श्रवण-भाषण-पठन-लेखनकौशलानांविकासः।
- ❖ आत्मविश्वासस्यसंवर्धनम्।

क्र. सं.	गतिविधयः	उदाहरणानि	अङ्काः	निर्देशाः
1	परियोजना-कार्यम्	❖ मिथ्यावार्तायाः (Fake News)दुष्प्रभावाः। ❖ अध्ययनेअन्तर्जालस्यउपयोगिता ❖ संस्कृतंव्यवहारभाषांकर्तुसमस्याःसमाधानञ्च। ❖ “सोशलमीडिया” इत्यस्यसदुपयोगः। ❖ भारतीयसंस्कृतौ वैज्ञानिकचिन्तनम्। ❖ स्वक्षेत्रेजायमानस्यप्रदूषणस्यकारणानिसमाधानञ्च । ❖ स्वक्षेत्रेस्वच्छभारताभियानस्यस्थितिः। ❖ संस्कृताध्ययनंप्रतिछात्राणाम् उदासीनतायाःकारणानितनिराकरणोपायाश्च। आयुष्मद्वारतम्' इतिसर्वकारीय- योजनाविषयेलाभार्थिनांजागरूकतायाःविश्लेषणम्।	10	❖ सत्रारम्भैएवविषयःसूचनीयः। ❖ आवर्षछात्राःएतेषुविषयेषुअध्ययनंकुर्युः। ❖ शिक्षकेणसमयेपरियोजनाकार्यालयप्रगतिःजात्वा ❖ कदाचित्छात्राःसंस्कृतेनलेखितुंकष्टमनुभवन्तितद ❖ परियोजनाकार्याणांविवरणंसप्रमाणंसुरक्षितंस्थापन ❖ परियोजनाकार्याणिसंस्कृतेनएवभवेयुः।
2	श्रवण-भाषण-कौशलम्	❖ कथा ❖ संवादः/ वार्तालापः ❖ भाषणम् ❖ नाटकम् ❖ वार्ता: ❖ आशुभाषणम् ❖ वार्तावलिः (समूहचर्चा) ❖ संस्कृतगीतानि	05	❖ छात्राःकामपिकथांश्रावयितुंशक्नुवन्ति। ❖ शिक्षकःकमपिविषयंसूचयित्वापरस्परंसंवादंकारयि ❖ दूरदर्शनेवार्तावलीइत्याख्यःसंस्कृत-कार्यक्रमःप्रसार ❖ श्रवण-कौशल-मूल्याङ्कनायशिक्षकःस्वयम्‌अपिक प्रश्नान्प्रष्टुंशक्नोति। ❖ वर्षन्यूनातिन्यूनंत्रयःगतिविधयःकारणीयाःतेषुसं विवरणंसप्रमाणंसुरक्षितंस्थापनीयम्।

		❖ श्लोकोच्चारणम्		
3	लेखन- कौशलम्	❖ विविधविषयान् आधृत्य मौलिकलेखनम् ❖ यथा- माता, पिता, गुरुः, पर्यावरणम्, विद्या, योगः, समयस्यसदुपयोगः, शिक्षा, अनुशासनम् इत्यादयः। ❖ शैक्षिकभ्रमणस्यसंस्कृतेनप्रतिवेदनलेखनम्। ❖ दैनन्दिनीलेखनम्। ❖ सङ्केताधारितंकथालेखनम्। श्रुतलेखः	05	❖ छात्राः यथा शक्यं कक्षायामे वलेखनकार्यकुर्युः। ❖ अत्रपञ्जिका-निर्माणम् अपिकारयितुं शक्यते। ❖ विवरणं सप्रमाणं सुरक्षितं स्थापनीयम्।

पुस्तकानि

- शाश्वती - प्रथमः भागः (पाठ्यपुस्तकम्) रा. शै. अनु. प्र. परि. द्वारा प्रकाशितम्।
 - व्याकरणसौरभम् (संशोधित संस्करणम्) रा. शै. अनु. प्र. परि. द्वारा प्रकाशितम्। (सहायकपुस्तकम्)
 - हायर संस्कृतग्रामर (एम् आर कालेलिखितम्)
 - रचनानुवादकौमुदी (सहायकपुस्तकम्) कपिलदेवद्विवेदीलिखितम् विश्वविद्यालयप्रकाशनम्, वाराणसी।
 - संस्कृतसाहित्यपरिचयः (सन्दर्भपुस्तकम्) (संशोधित संस्करणम्) रा. शै. अनु. प्र. परि. द्वारा प्रकाशितम्।
 - वेदपारिजात (अतिरिक्ताध्ययनार्थम्) रा. शै. अनु. प्र. परि. द्वारा प्रकाशितम्।
-

SEM 2 PHYSICAL EDUCATION SYLLABUS 2020

MONTH	TOPIC/ UNIT
OCTOBER	Test, measurement and Evaluation
NOVEMBER	Fundamental of anatomy Physiology and Kinesiology in sports
DECEMBER.	Psychology and sports
JANUARY	Training and doping In sports
FEBRUARY	Revision

CLASS XI SYLLABUS PLANNING TERM II SOCIOLOGY (2020-21)

TIME PERIOD	CHAPTERS TO COVERED	NAME OF THE CHAPTERS/TOPICS
October & November	Chapter 3 (book 2) Research File to be initiated	Social Change & Order in Urban & Rural Areas
December	Chapter 5 (book 2) File Discussions	Indian Sociologist
January	Chapter 4 (book 2) File Discussions	Western Social Thinkers
February	Revision & Writing practice File Discussions	Entire Final exam syllabus

CLASS XI-C SYLLABUS

SARDAR PATEL VIDYALAYA
ENGLISH SYLLABUS
CLASS 11 (2020-21)

Term I

20th April-23rd May
Letter to the English teacher
The Portrait of a Lady
The Photograph
Summer of the beautiful white horse
The laburnum top
Notice
Reading Comprehension

July

The Address
Discovering Tut
Poster
Notemaking
Voice of the Rain
We're not afraid to die
Article writing

August

All business letters
Ranga's marriage
Albert Einstein at school
Landscape of the soul
Notemaking

1-10th September

Writing skills – revision
Grammar Practice
Literature revision

TERM II

9th -31st October

Childhood

The Browning version

Comprehension Practice

1-21st November

Birth

Mother's day

Speech/Debate

Grammar Practice

22nd November-23rd December

Note making practice

Silk Road

Ailing planet

24th December - 24th January

Writing skills- Revision

Reading comprehension

Notemaking

Literature revision

25th January - 6th February

Grammar revision

Notemaking

Writing skills – revision

ACCOUNTANCY SYLLABUS-CLASS 11 (2020-21)

SECOND TERMINAL SYLLABUS OF ACCOUNTANCY FOR CLASS 11-C	
1.	Depreciation
2.	Reserves and Provision and Bills Of Exchange
3.	Incomplete Records
4.	Financial Statements without Adjustments and Financial Statements with Adjustments
5.	Rectification of errors

2 Term syllabus

Business Studies

Class 11

5 Oct- 10 Nov - Sources of Business Finance

23 Nov -10 Dec- Small Business

11 Dec- 24 Dec - Internal Trade

8 Jan- 30 Jan - International Business

February- Revision

CLASS XI
TERM II
ECONOMICS SYLLABUS (2020-21)

Months	Topics
October to November	Microeconomics • Production Function • Cost • Revenue & Market forms
December	Statistics • Measures of Central Tendency- mean, median, mode • Measures of Dispersion- Standard Deviation
January	Microeconomics • Supply • Price Determination and Simple Applications Statistics • Correlation
February	Statistics • Index Numbers Revision

Allocation of marks- 100 marks (80+20)

- i. **Final term paper** – 80 marks
- ii. **Project** – 20 marks

SARDAR PATEL VIDYALAYA

Maths Syllabus/2020-21/Term-2

SECOND TERMINAL SYLLABUS OF MATHS FOR CLASS 11	
OCTOBER	Chapter 11 {continued} Parabola and Ellipse
NOVEMBER	Chapter 11 {continued} Hyperbola Chapter 9 SEQUENCE AND SERIES Arithmetic Progression Geometric progression Chapter 4 PRINCIPAL OF MATHEMATICAL INDUCTION Series questions Factor questions Inequality questions
DECEMBER	Chapter 7 PERMUTATION AND COMBINATION Fundamental principle of Counting Arrangements become Permutations Selections become Combinations Chapter 16 PROBABILITY Probability of different events Sample space for complex experiments Chapter 15 STATISTICS Central tendencies and deviations around them
JANUARY	Chapter 2 RELATIONS AND FUNCTIONS Cartesian product Relations- Domain, Range and Co- Domain Functions – standard and application Chapter 13 LIMITS AND DERIVATIVES Limits using factorisation, rationalisation, formulae Derivatives- product, quotient and Chain Rule
FEBRUARY	Revision

SEM 2 PHYSICAL EDUCATION SYLLABUS 2020

MONTH	TOPIC/ UNIT
OCTOBER	Test, measurement and Evaluation
NOVEMBER	Fundamental of anatomy Physiology and Kinesiology in sports
DECEMBER.	Psychology and sports
JANUARY	Training and doping In sports
FEBRUARY	Revision

CLASS XI SYLLABUS PLANNING TERM II SOCIOLOGY (2020-21)

TIME PERIOD	CHAPTERS TO COVERED	NAME OF THE CHAPTERS/TOPICS
October & November	Chapter 3 (book 2) Research File to be initiated	Social Change & Order in Urban & Rural Areas
December	Chapter 5 (book 2) File Discussions	Indian Sociologist
January	Chapter 4 (book 2) File Discussions	Western Social Thinkers
February	Revision & Writing practice File Discussions	Entire Final exam syllabus

FINE ARTS(PAINTING)

THEORY:

(October-November)

UNIT-2: Buddhist, Jain and Hindu Art (3rd century B.C. to 8th century A.D.)

I. General Introduction to Art during Mauryan, Shunga, Kushana (Gandhara and Mathurastyles) and Gupta period:

II. Study and appreciation of following Sculptures:

III . Introduction to Ajanta LocationPeriod, No of caves, Chaitya and Vihara, paintings and sculptures, subject matter and technique etc.

(December-January-February)

UNIT-3: Temple Sculpture, Bronzes and artistic aspects of Indo-Islamic

Architecture.

A. Artistic aspects of Indian Temple sculpture (6th Century A.D. to 13th Century A.D.)

1. Introduction to Temple Sculpture (6th Century A.D. to 13th Century A.D.)

2. Study and appreciation of Temple-Sculptures.

B . Bronzes :

1. Introduction to Indian Bronzes.

2. Method of casting (solid and hollow)

3. Study and appreciation of South Indian Bronze.

C. Artistic aspects of the indo-Islamic architecture

1. Introduction

2. Study and appreciation of architecture.

PRACTICAL:

(October-November)

I. Nature and Object study

II. Portrait

III. Traditional and Tribal painting

(December-January)

I. Painting Composition

II. Perspective Drawing

III. Collage making

(February)

I. Painting Composition

II. Figurative Drawing

III. Object based exercise

Allocation of Marks: 100(50 +30+20)

I. Practical(50)(25+25)

A. Nature and Object Study(25)

B. Painting Composition(25)

II. Theory(30)

III. Portfolio Assessment (20)

CLASS XI-D SYLLABUS

SARDAR PATEL VIDYALAYA
ENGLISH SYLLABUS
CLASS 11 (2020-21)

Term I

20th April-23rd May
Letter to the English teacher
The Portrait of a Lady
The Photograph
Summer of the beautiful white horse
The laburnum top
Notice
Reading Comprehension

July

The Address
Discovering Tut
Poster
Notemaking
Voice of the Rain
We're not afraid to die
Article writing

August

All business letters
Ranga's marriage
Albert Einstein at school
Landscape of the soul
Notemaking

1-10th September

Writing skills – revision
Grammar Practice
Literature revision

TERM II

9th -31st October

Childhood

The Browning version

Comprehension Practice

1-21st November

Birth

Mother's day

Speech/Debate

Grammar Practice

22nd November-23rd December

Note making practice

Silk Road

Ailing planet

24th December - 24th January

Writing skills- Revision

Reading comprehension

Notemaking

Literature revision

25th January - 6th February

Grammar revision

Notemaking

Writing skills – revision

Syllabus Planner XI (Physics)

Month	Chapter	Topics
October	System of Particles and Rotational Motion	Centre of mass of a two-particle system, momentum conservation and centre of mass motion. Centre of mass of a rigid body; centre of mass of a uniform rod. Moment of a force, torque, angular momentum, laws of conservation of angular momentum and its applications. Equilibrium of rigid bodies, rigid body rotation and equations of rotational motion, comparison of linear and rotational motions. Moment of inertia, radius of gyration. Values of moments of inertia, for simple geometrical objects (no derivation). Statement of parallel and perpendicular axes theorems and their applications.
November	Gravitation	The universal law of gravitation. Acceleration due to gravity and its variation with altitude and depth. Gravitational potential energy and gravitational potential. Escape velocity. Orbital velocity of a satellite. Geo-stationary satellites.
December	Mechanical Properties of Matter	Elastic behaviour. Stress-strain relationship. Hooke's law, Young's modulus, bulk modulus, shear modulus of rigidity, Poisson's ratio; elastic energy. Pressure due to a fluid column; Pascal's law and its applications (hydraulic lift and hydraulic brakes). Effect of gravity on fluid pressure. Viscosity, Stokes' law, terminal velocity, streamline and turbulent flow, critical velocity. Bernoulli's theorem and its applications. Surface energy and surface tension, angle of contact, excess of pressure across a curved surface, application of surface tension ideas to drops, bubbles and capillary rise.

		Heat, temperature, thermal expansion; thermal expansion of solids, liquids and gases, anomalous expansion of water; specific heat capacity; C_p, C_v - calorimetry; change of state - latent heat capacity. Heat transfer-conduction, convection and radiation, thermal conductivity, Qualitative ideas of Blackbody radiation, Wein's displacement Law, Stefan's law, Green house effect.

Syllabus for class 11 biology for second term, year 2020-2021

October-	Chap 8:	Cell - the unit of life
November-	Chapter 9-	Biomolecules
December-	Chapter 10-	Cell cycle and cell division
	Chapter 2-	Biological classification
January-	Chapter -3-	plant kingdom
	Chapter 4-	animal kingdom
February –	Chapter 5-	inflorescence and flowers
	Chapter 7-	animal tissues.

Chapters 1, 6, 11, 12 and 16 deleted

CHEMISTRY SYLLABUS FOR CLASS XI-B/D 2020-21

MONTH

OCTOBER: **UNIT-12** Organic Chemistry-Some Basic Principles and Techniques

NOVEMBER: **UNIT-13** Hydrocarbons
 UNIT-10 s-Block Elements

DECEMBER: **UNIT-11** p-Block Elements
 UNIT-9 Hydrogen

JANUARY: **UNIT-7** Thermodynamics
 UNIT-8 Equilibrium

FEBRUARY: **UNIT-8** continued
 Revision

Final Exam Syllabus: Unit 1 to Unit 13

Sardar Patel Vidyalaya
Syllabus Bifurcation
Computer Science - Class 11
2020-21

S. No	Month	Chapter	Topic
2nd Semester Monthly Plan			
1	October	Lists	Definition, Creation, Traversal of 1D lists, List methods
2	November	Lists Tuples	Definition, Creation, Traversal of 2D lists Definition, Creation, Traversal, Tuple methods
3	December	Dictionaries Exception Handling	Definition, Creation, Traversal, Dictionary basics, Dictionary methods Errors and Exceptions
4	January	Society, Law and Ethics	Cyber safety Appropriate usage of social networks Safely accessing web sites Safely communicating data Intellectual property rights Privacy Laws Technology and society
5	February	Revision	Full Syllabus

SARDAR PATEL VIDYALAYA

Maths Syllabus/2020-21/Term-2

SECOND TERMINAL SYLLABUS OF MATHS FOR CLASS 11	
OCTOBER	Chapter 11 {continued} Parabola and Ellipse
NOVEMBER	Chapter 11 {continued} Hyperbola Chapter 9 SEQUENCE AND SERIES Arithmetic Progression Geometric progression Chapter 4 PRINCIPAL OF MATHEMATICAL INDUCTION Series questions Factor questions Inequality questions
DECEMBER	Chapter 7 PERMUTATION AND COMBINATION Fundamental principle of Counting Arrangements become Permutations Selections become Combinations Chapter 16 PROBABILITY Probability of different events Sample space for complex experiments Chapter 15 STATISTICS Central tendencies and deviations around them
JANUARY	Chapter 2 RELATIONS AND FUNCTIONS Cartesian product Relations- Domain, Range and Co- Domain Functions – standard and application Chapter 13 LIMITS AND DERIVATIVES Limits using factorisation, rationalisation, formulae Derivatives- product, quotient and Chain Rule
FEBRUARY	Revision

संस्कृतम् (ऐच्छिकम्) (कोड सं. 022)

एकादशी XI

पाठ्यक्रमः परीक्षानिर्देशाश्च (2020-21)

भाष्यते व्यवहारादिषु प्रयुज्यते इति भाषा, मानवः स्वमनसि विद्यमानान् विचारान् भावनाः अनुभूतिं च अर्थयुक्तैः ध्वनिभिः लिखितसङ्केतैः च अभिव्यक्तयति सा भाषा। भाषा अभिप्रायप्रकटनस्य साधनम्। वस्तुतः लोके द्वयोः मनुष्ययोः मध्ये परस्परम् अवबोधनाय, भावग्रहणाय, भावविनिमयाय च भाषया विना न अन्यत् स्पष्टतमं सरलतमं च साधनं विद्यते। लोके बहव्यः भाषाः सन्ति यासु संस्कृतभाषा अतिप्राचीनतमा समृद्धा च अस्ति। संस्कृतभाषायाम् एव सन्ति ऋब्यजुस्सामार्थर्वाः चत्वारः वेदाः, शिक्षा, व्याकरणं, निरुक्तं, ज्योतिषं, छन्दः कल्पः चेति षड्ङगानि, चतुर्दशविद्याः, विज्ञानम्, आयुर्वेदः, योगशास्त्रादयः ग्रन्थाः। अतः संस्कृतं केवलं भाषा न अपितु किञ्चन जीवनदर्शनम् इति। इयं विद्या (भाषा) भारतीयानां प्रतिष्ठात्मिका कामधेनुः समस्तज्ञानप्रदात्री, एक्यप्रदात्री, धर्मार्थकाममोक्षप्रदात्री च अस्ति। सृष्टेः आदितः अद्यावधिः यत् शिक्षणं ज्ञानविज्ञानं च अस्ति तत् सर्व अस्यां भाषायामेव सन्निहितम् अस्ति। अतिसूक्ष्मभावनां प्रकटयितुं स्पष्टीकर्तुं संस्कृतं विना नैव अन्यत्र विद्यते सामर्थ्यम्। भारतीयं सर्वस्वं विश्वस्य समग्रं तत्त्वं च अस्यां भाषायाम् अस्ति।

संस्कृतभाषावैज्ञानिकत्त्वम् – ऐतिहासिक-वर्णनात्मक-तुलनात्मकाध्ययन-द्वारा भाषायाः प्रकृतेः विकासोत्पत्तेः संरचनायाः अध्ययनपूर्वकं सर्वेषां विषयाणां सैद्धान्तिकं निर्णयं भाषाविज्ञानं कथयते। भाषाविज्ञान-नामकशास्त्रे शब्दानाम् उत्पत्तिः, वाक्यानां संरचना इत्यादीनां विषयाणां विचारः क्रियते। संस्कृतवैदिकवाङ्मये बहूनि रूपाणि प्राप्यन्ते येषां प्रयोगः सम्प्रति भाषायां न दृश्यते। एतस्यां लौकिक-वैदिकयोः अध्ययनं भाषाविज्ञानं करोति। भाषाविज्ञानस्य सम्बन्धः सर्वेषां मानवानां भाषाभिः सह अस्ति। एवं भाषाविज्ञाने ध्वनेः, ध्वनि-उच्चारणोपयोगिनां स्वरयन्त्रमुखजिह्वादि-अङ्गानां प्रकृति-प्रत्ययादीनां, संज्ञासर्वनाम-क्रिया-विशेषणादीनां नामाख्यात-उपसर्जननिपातानां पदपदार्थविषयकानां विकारमूलककारकाणाम् अन्येषां विविधविषयाणाऽच अध्ययनं क्रियते। संस्कृतभाषा-विषयक-वर्णोत्पत्ति-सिद्धान्तस्य अतीववैज्ञानिकं निरूपणं कृतं वर्तते।

सर्वासां भारतीयभाषाणां संस्कृतभाषा जननी इति कथयते। त्रिवेणीसङ्गमे सरस्वती नदी यथा अन्तर्लीना अस्ति तथैव सर्वासु भारतीयभाषासु संस्कृतभाषा अपि अन्तर्लीना अस्ति इति सर्वे अङ्गीकुर्वन्ति।

विश्वस्य सर्वासु भाषासु संस्कृतभाषा प्राचीनतमा सर्वासां भाषाणां च जननी अस्ति। भारतदेशः बहुभाषी देशोऽस्ति। अस्मिन् देशे अनेकतायाम् एकतावर्धिनी भाषेयं सामाजिकसमरसतायै

जीवनविकासाय च आवश्यकी वर्तते। संस्कृतस्य सांस्कृतिकं महत्त्वं वर्णयन्तः विद्वांसः कथयन्ति “भारतस्य प्रतिष्ठे द्वे संस्कृतं संस्कृतिस्तथा, संस्कृतिमूलं संस्कृतम्, साहित्यं संस्कृतिवाहकञ्च इति।” एषा संस्कृतिः न केवलं भारतस्य अपि तु विश्वस्य मुकुटायमाना अस्ति। उक्तं च

सत्यमहिंसादिगुणैः श्रेष्ठाविश्वबन्धुत्वशिक्षिका।
विश्वशान्तिः सुखधात्री भारतीया हि संस्कृतिः॥

संस्कृते संस्कृतिर्जया संस्कृते सकलाः कलाः।
संस्कृते सकलं जानं संस्कृते किन्न विद्यते॥

एवं संस्कृतभाषा परिनिष्ठिता, दोषरहिता, सरला, गम्भीरा, यथार्था वैज्ञानिकी च अस्ति। सम्प्रति युगेस्मिन् प्रमुखैः उद्देश्यैः संस्कृतभाषा शिक्षणीया अस्ति।

शिक्षणोद्देश्यानि –

- * वसुधैव-कुटुम्बकम् इति भावनाविकासार्थम्
- * भारतीयभाषाणां संरक्षणार्थम्
- * बौद्धिकविकासपुरस्सरम् आध्यात्मिकनैतिकज्ञानार्थम्
- * मानसिकविकासानन्दानुभुतिरसानुभूत्यर्थम्
- * भारतीयसंस्कृतेः संरक्षणं ज्ञानवर्धनञ्च ।
- * आत्मानुशासनसंस्थापनार्थम्
- * भाषाशिक्षणकौशलानि वर्धनाय नैपुण्यप्राप्तिः।
- * परस्परं वार्तालापमाध्यमेन भावविनिमयः।
- * संस्कृतसाहित्यस्य अध्ययनेन ज्ञानानन्दस्य अनुभूतिः।
- * मानवजीवनस्य विकासपूर्वकं कल्याणम्।
- * संस्कृतभाषया छात्राणां सर्वविधविकासः।

शिक्षणप्रविधयः -

- * संस्कृतमाध्यमेन सम्भाषणविधिना शनैः शनैः सम्भविष्यति। गतिवर्धनाय संस्कृताध्यापकानां धैर्येण स्वकीयाध्यापन-कार्यक्रमाणां नियोजनम् । रुचिकरभाषाभ्यासेन भाषिकोपलब्धिः। भाषिकाभ्यासाय वार्तालाप-कथाश्रवण-वादविवाद-संवाद-वर्णनपरकप्रतियोगिताभिः भाषाशिक्षणं कारयितुं शक्यते।
- * विभिन्नप्रामाणिकसंस्थानां कार्यक्रमाः साहित्यसामग्र्यश्च प्रयुज्य उत्तमशिक्षणं कर्तुं शक्यते।
- * संस्कृतभाषया उपलब्ध-दृश्य-श्रव्य-सामग्री-माध्यमेन भाषाभ्यासः।
- * विभिन्नपाठ्यसामग्रीद्वारा शिक्षकः स्वकीयं शिक्षणकार्यं रुचिकरं कर्तुं शक्नोति ।

- * भाषाशिक्षकः छात्रान् स्नेहपूर्वकम् (आत्मीयभावेन) पाठयेत् ।
- * अद्यतनपूर्वकं साहित्यकोश-शब्दकोश-सन्दर्भग्रन्थानां सहायतया छात्राणां तत्परतावर्धनम्।
- * प्राचीनार्वाचीनयोर्मैथ्ये साम्यस्थापनद्वारा नूतनशिक्षणविधिभिश्च संस्कृतशिक्षणम्।

कौशलानि-

- * ज्ञानात्मक-अवबोधनात्मक-अनुप्रयोगात्मक-विश्लेषणात्मक-संश्लेषणात्मक-मूल्याङ्कनात्मक-लक्षिताधिगमनविशेषाः ।
- * श्रवणकौशलम् – भावाधिग्रहणाय ध्वन्यात्मकं भाषायाः प्रथमं कौशलम् इदम्। अस्य साधनानि- गुरुमुखम्, आकाशवाणी, दूरवाणी, परिवारसदस्याः, समाजः, कक्ष्याः, ध्वनिमुद्रणयन्त्रम्, दूरदर्शनम् इत्यादयः।
- * भाषणकौशलम्- भावाभिव्यक्तये ध्वन्यात्मकं भाषायाः इदं द्वितीयं कौशलम्। वाग्-रूपं भावप्रकटनम् एव भाषणम्, परिसरप्रभावेण आधारेण वा भाषणशक्तिः जायते।
- * पठनकौशलम् – भावाधिग्रहणाय लिप्यात्मकं भाषायाः तृतीयं कौशलम् इदम्। (अर्थग्रहणपूर्वकं स्पष्टरूप-वाचनम् इत्यर्थः)
- * लेखनकौशलम्- भावाभिव्यक्तये लिप्यात्मकं भाषायाः चतुर्थं कौशलम् इदम्। (ध्वनिरूपे विद्यमानं भाषांशं लिपिरूपे अवतारणं लेखनम् इति उच्यते)

Sanskrit Elective (Code - 022)
Class-XI (2020-21)

Time : 3 Hrs

No. of Periods : 220
Total Marks : 80

COURSE STRUCTURE

The Question paper will be divided into two Sections

Section – A

Applied Grammar	20 Marks	60 Periods
Literature	20 Marks	50 Periods

Section – B

Reading Comprehension	10 Marks	20 Periods
Writing Skills	10 Marks	30 Periods
Literature	20 Marks	60 Periods

Design of Question Paper

Section - A		
No. of Questions	No. of Marks Per Question	Total No. of Marks
Applied Grammar		
Q. No. I - Sandhih SA 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. II - Shabdaroopani-vibhaktyanusaram Vakyaprayogah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	20 Marks
Q. No. III - Dhaturaopani Vakyaprayogah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. IV - Pratyayah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. V- Avyayaprayogah MCQ 1 of 2	$1 \times 2 = 2$	
Q. No. VI–Upapada-Karaka-Vibhaktiprayogah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. VII–Samasa-Vigrahah MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
Literature		
Q. No. VIII BhashikaKaryam		

MCQ 1 of 6 Q. No. IX Kathanani Aashritya Prashnanagermanam MCQ 1 of 4 Q. No. X Pathadharitanam Lekhakanam Paricayah MCQ 1 of 4 Q. No. XI Vaidika-Laukik-Sahityasya Pramukha-Kavyanam Parichayah MCQ 1 of 3 Q. No. XII-Natya-Vishayak-Shabdavali-Paricayah MCQ 1 of 3	$1 \times 6 = 6$ $1 \times 4 = 4$ $1 \times 4 = 4$ $1 \times 3 = 3$ $1 \times 3 = 3$	20 Marks
Section - B		
Reading Comprehension		
Q. No. XIII Apathita Gadyanshah VSA 2Q LA 2Q Title 1Q SA 3Q	$1 \times 2 = 2$ $2 \times 2 = 4$ $1 \times 1 = 1$ $1 \times 3 = 3$	10 Marks
Writing Skills		
Q. No. XIV Patra -Lekhanam LA (10 Blanks) Q. No. XV Anuchchhedha-Lekhanam LA (10 Blanks) OR Hindi/English to Sanskrit Translation LA (5 Easy Sentences)	$\frac{1}{2} \times 10 = 5$ $\frac{1}{2} \times 10 = 5$ $1 \times 5 = 5$	10 Marks
Literature		
Q. No. XVI Gadyamshah VSAQ (Ekapadena) LAQ (PoornaVakyena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$ $1 \times 2 = 2$	
Q. No. XVII Padyamshah VSAQ (Ekapadena) LAQ (PoornaVakyena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$ $1 \times 2 = 2$	
Q. No. XIII Natyamshah VSAQ (Ekapadena) LAQ (PoornaVakyena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$ $1 \times 2 = 2$	20 Marks
Q. No. XIX –Shloka-Anvayah LAQ (6 Blanks)	$\frac{1}{2} \times 6 = 3$	
Q. No. XX – Bhavartha-Lekhanam /Charitra-Chitranam LAQ 1		

संस्कृतम् (ऐच्छिकम्) (कोड़ नं. 022)

कक्षा – एकादशी (2020-21)

वार्षिकमूल्याङ्कनाय निर्मिते प्रश्नपत्रे भागद्वयं भविष्यति -

‘अ’ – भागः(बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः)40 अङ्काः

अनुप्रयुक्त – व्याकरणम् 20अङ्काः

पठितावबोधनम् 10अङ्काः

संस्कृतसाहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः 10अङ्काः

‘आ’ – भागः (वर्णनात्मकाःप्रश्नाः) 40 अङ्काः

अपठित – अवबोधनम् 10 अङ्काः

रचनात्मक- कार्यम् 10 अङ्काः

पठित – अवबोधनम् 20अङ्काः

भागानुसारं विषयाः मूल्यभारः च

‘अ’ – भागः(बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः)40 अङ्काः

ख ण्डः	विषयाः	मूल्यभारः
अनुप्रयुक्त – व्याकरणम्		
1.	सन्धिः	3
2.	शब्दरूपाणि – विभक्त्यनुसारं वाक्यप्रयोगः	3
3.	धातुरूपाणि-वाक्यप्रयोगः	3

4.	प्रत्ययाः	3
5.	अव्ययप्रयोगः	2
6.	उपपदकारकविभक्तिप्रयोगाः	3
7.	समास-विग्रहः	3
	पूर्णभारः 20	
पठित – अवबोधनम्		
8.	भाषिककार्याय तत्त्वानि (पाठाधारितानि)	6
9.	कथनानि आश्रित्य प्रश्ननिर्माणम्	4
	पूर्णभारः 10	
संस्कृतसाहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः		
10.	पाठ्यक्रमे प्रदत्तानां प्रमुखलेखकानां परिचयः	4
11.	वैदिक-लौकिक-साहित्यस्यच (प्रमुखकाव्यानाम्) परिचयः।।	3
12.	नाट्यविषयकशब्दावलीपरिचयः	3
	पूर्णभारः 10	
सम्पूर्णभारः 40 अड्काः		

‘आ’ – भागः(वर्णनात्मकाः प्रश्नाः) 40 अड्काः

ख ण्डः	विषयाः	प्रश्नप्रकाराः	मूल्यभारः
अपठित – अवबोधनम्			
13.	एकः गद्यांशः (80-100 शब्दपरिमितः)	अति-लघूत्तरात्मकाः पूर्णवाक्यात्मकाः लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	10
		पूर्णभारः	10
रचनात्मक – कार्यम्			
14.	औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रम् (मञ्जूषायाः सहायतया पूर्ण पत्रं लेखनीयम्)	निबन्धात्मकः	5

15.	अनुच्छेदलेखनम्/ हिन्दी/आङ्गलभाषातः संस्कृतेन अनुवादः	निबन्धात्मकः/पूर्णवाक्यात्मकः	5
		पूर्णभारः	10
पठित – अवबोधनम्			
16.	गद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः	3
17.	पद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः	3
18.	नाट्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः	3
19.	अन्वयः	पूर्णवाक्यात्मकः	3
20.	भावार्थलेखनम्/चरित्रचित्रणम्	पूर्णवाक्यात्मकः	3
21.	सप्रसङ्गव्याख्या	पूर्णवाक्यात्मकः	5
		पूर्णभारः	20
सम्पूर्णभारः 40 अङ्काः			

‘अ’ भागः 40 + ‘आ’ भागः 40 = सम्पूर्णभारः 80 अङ्काः

संस्कृतम् (ऐच्छिकम्) (कोड सं. 022)

पाठ्यक्रमः परीक्षानिर्देशाश्च (2020-21)

अवधि: – होरात्रयम्

कक्षा – XI प्रश्नपत्रम्

पूर्णाङ्काः

80+20

वार्षिक मूल्याङ्कनम्

अस्मिन् प्रश्नपत्रे भागद्वयं भविष्यति ।

अङ्काः

भागः “अ”

(बहुविकल्पात्मकः)

40

भागः “आ”

(वर्णनात्मकः)

40

भागः “इ” आन्तरिकमूल्याङ्कनम्

20

अ-भागः

(बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः)

अनुप्रयुक्तव्याकरणम् (20अङ्काः)	1. सन्धिः –सन्धिविच्छेदःसन्धिकरणंच। 3 स्वरसन्धिः – गुणः, वृद्धिः, यण्, अयादि। व्यञ्जनसन्धिः – श्चुत्वम्, णत्वविधानम्, आगमः, मोऽनुस्वारः, परस्वर्णः। विसर्गसन्धिः – सत्वम्, उत्वम्, रुत्वम्, लोपः। 2. शब्दरूपाणि – वाक्येषु विभक्ति-प्रयोगः 13 अजन्ता: – सर्व, पूर्व, द्वितीय, सखि, दातृ, नृ, स्वसृ, अक्षि । हलन्ता: – पथिन्, मरुत्, तादृश, दिश्, धनिन्, पञ्चन्, अष्टन्, नवन्, दशन्। 3. धातुरूपाणि – लट्, लृट्, लोट्, लङ्, विधिलिङ्गतिपञ्चलकारेषु प्रयोगः 3 परस्मैपदिनः – गम्, नम्, अस्, हस्, श्रु, नश्, आप्, शक्, इष्, प्रच्छ्, कृ, जा, भक्ष्, चिन्त्, नृत्, कथ्। आत्मनेपदिनः – लभ्, सेव्, याच्। उभयपदिनः – नी, पच्। 4. प्रत्ययाः – पाठ्यांशेषु अधोलिखितप्रत्यययुक्तानिपदानिअधिकृत्यप्रश्नाः। 3 (अ) कृदन्ता: – क्त, क्तवत्, शत्, शानच्, ल्यप्, यत्, तव्यत्, अनीयर्, कितन्, अच्। (आ) तद्विता: – णिनि, त्व, मयट्, इष्ठन्। (इ) स्त्रीप्रत्ययाः – टाप्, डीप्। 5. अव्ययप्रयोगाः- 2 पुनः, उच्चैः, शनैः, अधः, ऋते, युगपत्, अद्, य, श्वः, ह्यः, सायम्, चिरम्, इषत्, तूष्णीम्, सहसा, मिथ्या, पुरा, प्रायः, नूनम्, भूयः, खलु, किल। पठितांशेषु प्रयुक्तानिअन्यानिअव्ययपदानिच 6. विभक्तिप्रयोगः – पठितपाठ्यांशेषु प्रयुक्त-उपपदकारकविभक्तीः अधिकृत्य प्रश्नाः 3 7. पठितपाठ्यांशेषु सरलसमस्तपदानां विग्रहाः 3
पठित-अवबोधनम् (10अङ्काः)	8. भाषिकार्यम् –(पाठान् अधिकृत्य) 6 (i) विशेषण-विशेष्य/पर्याय/विलोमादिचयनम् (ii) वाक्ये कर्तृक्रिया-पदचयनम्

	(iii) सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः 9. कथनानि आश्रित्य प्रश्ननिर्माणम् । 4
संस्कृत- साहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः (10अड्काः)	10. पाठ्यक्रमेप्रदत्तानां प्रमुखलेखकानांपरिचयः। 4 11. वैदिक-साहित्यस्य, लौकिक-साहित्यस्यच (प्रमुखकाव्यानाम्) परिचयः। 3 12. नाट्यविषयकशब्दावलीपरिचयः – नान्दी, नेपथ्यम्, प्रस्तावना, आत्मगतम् 3 प्रकाशम्, जनान्तिकम्, भरतवाक्यम्, (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन)
योगः = 40 अड्काः	

आ - भागः40 अड्काः

(वर्णनात्मकाःप्रश्नाः)

अपठित – अवबोधनम् (10अड्काः)	1. 80-100 शब्दपरिमितः एकः सरलः अपठितः गद्यांशः । 10 प्रश्नवैविध्यम् i. एकपदेन उत्तरम् (प्रश्नद्वयम्) (2) ii. पूर्णवाक्येन उत्तरम् (प्रश्नद्वयम्) (4) iii. समुचितशीर्षकप्रदानम् (1) iv. भाषा- सम्बद्धकार्यम् – सर्वनामप्रयोगः/संज्ञाप्रयोगः, विशेषण-विशेष्यप्रयोगः, शब्दार्थचयनम्/विलोमादिचयनम्, कर्तृ-क्रिया-पदचयनम् (3)
रचनात्मकं कार्यम् (10अड्काः)	2. औपचारिकम्/अनौपचारिकंवापत्रम् (पूर्णपत्रंलेखनीयम्)5 3. सङ्केताधारितम्/अनुच्छेदलेखनम् ।5 अथवा हिन्दीभाषयाआड्गलभाषयावालिखितानांवाक्यानांसंस्कृतभाषयाअनुवादः
पठित – अवबोधनम् (20 अड्काः)	4. गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि । 3 5. पद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि । 3 6. नाट्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि । 3

	7. अन्वयलेखनम् / रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेनअन्वयः।३ 8. भावार्थलेखनम्/ चरित्रचित्रणम्।३ 9. सप्रसङ्गव्याख्या।५
	योगः = ४०अड्का:

पुस्तकम् – शाश्वती - प्रथमो भागः (पाठ्यपुस्तकम्)

परीक्षायै निर्धारिताः पाठः

पाठसङ्ख्या	पाठनाम
प्रथमः पाठः	वेदामृतम्
द्वितीयः पाठः	ऋतुचित्रणम्
तृतीयः पाठः	परोपकारायसतांविभूतयः
पञ्चमः पाठः	सौवर्णशकटिका
षष्ठःपाठः	आहारविचारः
अष्टमः पाठः	दयावीरकथा
दशमः पाठः	कन्थामाणिक्यम्
एकादशः पाठः	ईशःकुत्रास्ति
त्रयोदशः पाठः	सत्त्वमाहोरजस्तमः
चतुर्दशः पाठः	नवद्रव्याणि

पुस्तकम् – संस्कृत-साहित्य-परिचय

परीक्षायै निर्धारिताः पाठः

पाठसङ्ख्या	पाठनाम
प्रथम अध्याय	संस्कृतभाषाउद्घवएवंविकासवैदिकसाहित्य
तृतीय अध्याय	रामायण, महाभारत एवं पुराण
चतुर्थ अध्याय	महाकाव्य
पञ्चम अध्याय	ऐतिहासिकमहाकाव्य
षष्ठ अध्याय	काव्यकीअन्यविधाएँ
सप्तम अध्याय	गद्यकाव्यएवंचम्पूकाव्य
नवम अध्याय	नाट्यसाहित्य

द्वादश अध्याय

शास्त्रीयसाहित्य

भाग: “इ” आन्तरिक-मूल्याङ्कनम्‌अङ्का: (20)

1. परियोजनाकार्यम् - 10 अङ्काः

2. गतिविधयः - 10 अङ्काः

उद्देश्यानि –

- ❖ छात्राणांविविध-जीवन-कौशलानांविकासः।
- ❖ छात्राःसमाजस्यविविध-समस्याःजात्वासमाधानेसमर्थाःस्युः।
- ❖ गवेषणात्मक-चिन्तनशक्तेःविकासः।
- ❖ संस्कृत-जगतःसमस्यानांसम्मुखीकरणम्।
- ❖ छात्राणांसृजनात्मकक्षमतायाःविकासः।
- ❖ श्रवण-भाषण-पठन-लेखनकौशलानांविकासः।
- ❖ आत्मविश्वासस्यसंवर्धनम्।

क्र. सं.	गतिविधयः	उदाहरणानि	अङ्काः	निर्देशाः
1	परियोजना-कार्यम्	❖ मिथ्यावार्तायाः (Fake News)दुष्प्रभावाः। ❖ अध्ययनेअन्तर्जालस्यउपयोगिता ❖ संस्कृतंव्यवहारभाषांकर्तुसमस्याःसमाधानञ्च। ❖ “सोशलमीडिया” इत्यस्यसदुपयोगः। ❖ भारतीयसंस्कृतौ वैज्ञानिकचिन्तनम्। ❖ स्वक्षेत्रेजायमानस्यप्रदूषणस्यकारणानिसमाधानञ्च । ❖ स्वक्षेत्रेस्वच्छभारताभियानस्यस्थितिः। ❖ संस्कृताध्ययनंप्रतिछात्राणाम् उदासीनतायाःकारणानितनिराकरणोपायाश्च। आयुष्मद्वारतम्' इतिसर्वकारीय- योजनाविषयेलाभार्थिनांजागरूकतायाःविश्लेषणम्।	10	❖ सत्रारम्भैएवविषयःसूचनीयः। ❖ आवर्षछात्राःएतेषुविषयेषुअध्ययनंकुर्युः। ❖ शिक्षकेणसमयेपरियोजनाकार्यालयप्रगतिःजात्वा ❖ कदाचित्छात्राःसंस्कृतेनलेखितुंकष्टमनुभवन्तितद ❖ परियोजनाकार्याणांविवरणंसप्रमाणंसुरक्षितंस्थापन ❖ परियोजनाकार्याणिसंस्कृतेनएवभवेयुः।
2	श्रवण-भाषण-कौशलम्	❖ कथा ❖ संवादः/ वार्तालापः ❖ भाषणम् ❖ नाटकम् ❖ वार्ता: ❖ आशुभाषणम् ❖ वार्तावलिः (समूहचर्चा) ❖ संस्कृतगीतानि	05	❖ छात्राःकामपिकथांश्रावयितुंशक्नुवन्ति। ❖ शिक्षकःकमपिविषयंसूचयित्वापरस्परंसंवादंकारयि ❖ दूरदर्शनेवार्तावलीइत्याख्यःसंस्कृत-कार्यक्रमःप्रसार ❖ श्रवण-कौशल-मूल्याङ्कनायशिक्षकःस्वयम्‌अपिक प्रश्नान्प्रष्टुंशक्नोति। ❖ वर्षन्यूनातिन्यूनंत्रयःगतिविधयःकारणीयाःतेषुसं विवरणंसप्रमाणंसुरक्षितंस्थापनीयम्।

		❖ श्लोकोच्चारणम्		
3	लेखन- कौशलम्	❖ विविधविषयान् आधृत्य मौलिकलेखनम् ❖ यथा- माता, पिता, गुरुः, पर्यावरणम्, विद्या, योगः, समयस्यसदुपयोगः, शिक्षा, अनुशासनम् इत्यादयः। ❖ शैक्षिकभ्रमणस्यसंस्कृतेनप्रतिवेदनलेखनम्। ❖ दैनन्दिनीलेखनम्। ❖ सङ्केताधारितंकथालेखनम्। श्रुतलेखः	05	❖ छात्राः यथा शक्यं कक्षायामे वलेखनकार्यकुर्युः। ❖ अत्रपञ्जिका-निर्माणम् अपिकारयितुं शक्यते। ❖ विवरणं सप्रमाणं सुरक्षितं स्थापनीयम्।

पुस्तकानि

- शाश्वती - प्रथमः भागः (पाठ्यपुस्तकम्) रा. शै. अनु. प्र. परि. द्वारा प्रकाशितम्।
 - व्याकरणसौरभम् (संशोधित संस्करणम्) रा. शै. अनु. प्र. परि. द्वारा प्रकाशितम्। (सहायकपुस्तकम्)
 - हायर संस्कृतग्रामर (एम् आर कालेलिखितम्)
 - रचनानुवादकौमुदी (सहायकपुस्तकम्) कपिलदेवद्विवेदीलिखितम् विश्वविद्यालयप्रकाशनम्, वाराणसी।
 - संस्कृतसाहित्यपरिचयः (सन्दर्भपुस्तकम्) (संशोधित संस्करणम्) रा. शै. अनु. प्र. परि. द्वारा प्रकाशितम्।
 - वेदपारिजात (अतिरिक्ताध्ययनार्थम्) रा. शै. अनु. प्र. परि. द्वारा प्रकाशितम्।
-

SEM 2 PHYSICAL EDUCATION SYLLABUS 2020

MONTH	TOPIC/ UNIT
OCTOBER	Test, measurement and Evaluation
NOVEMBER	Fundamental of anatomy Physiology and Kinesiology in sports
DECEMBER.	Psychology and sports
JANUARY	Training and doping In sports
FEBRUARY	Revision